

ONDERWIJS Leren van een vreemde taal gebeurt pas goed als je de vreemde

Vroeg beginnen

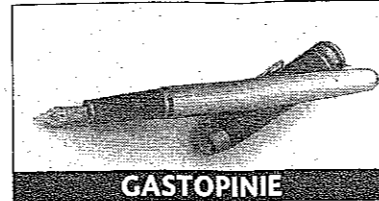

Evelien Krikhaar vertelt afgelopen woensdag op een informatie-avond op de Nicolaaschool in Oss over de resultaten van het onderzoek dat zij voor de EU heeft gedaan naar het nut van Engelse les op de basisschool.

foto Ruud Rogier

taal ook daadwerkelijk gaat gebruiken in een betekenisvolle context

met Engels loont

Heeft Engelse les geven op jonge leeftijd zin? Onderzoek wijst uit dat dat het geval is, maar het geleerde moet ook meteen in de praktijk gebracht worden.

door **Evelien Krikhaar**

Er bestaat in Nederland een opmerkelijke tegenstelling in opvattingen over het leren van een vreemde taal op de basisschool.

Hoewel alle basisscholen in Nederland al vanaf 1986 verplicht zijn om in de bovenbouw (groep 7 en 8) voor 1 uur in de week Engelse les te geven, wordt dit toch nog niet overal op kwalitatief goede wijze in praktijk gebracht. Uit een onlangs gepresenteerd onderzoek naar de stand van zaken van Engels in het Basisonderwijs (EiBO) door de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) komt naar voren dat een deel van de problemen te wijten is aan de geringe aandacht en prioriteit voor Engels, zowel bij de opleiding van nieuwe leerkrachten als op de basisscholen zelf.

Men ziet vaak het nut en de opbrengst van het leren van Engels op jonge leeftijd niet en denkt: 'ze leren het toch wel in het voortgezet onderwijs, of pikken het anders wel op uit wat ze horen en zien op straat en via de televisie en computer'.

Anderzijds zijn er steeds meer basisscholen die 'vroeg vreemde talen onderwijs' (vvto) verzorgen, waarbij het in de meeste gevallen gaat om Engels vanaf groep 1. Engels lijkt voor deze scholen juist. Erg in, men vindt het 'hip' en ziet het als een goede manier om zich als school te profileren. Een van deze scholen is de Nicolaaschool in Oss. Hier gaat men enthousiast en voortvarend van start met het

vroeg aanleren van Engels als vreemde taal, met als motto: hoe vroeger hoe beter!

Maar uit onderzoek blijkt ook dat een vroege start op zichzelf nog geen garanties voor succes biedt; het zal vergezeld moeten gaan van ten minste kwalitatief goed onderwijs, een stimulerende omgeving en continuïteit in het onderwijsaanbod in de opeenvolgende jaren.

Wat kunnen we nu realistisch gezien verwachten van het effect en de opbrengsten van vvto? Daar zijn de meningen sterk over verdeeld. Zo denken sommigen dat het leren van een tweede taal, zoals het Engels, ten koste zal gaan van de ontwikkeling van de moedertaal. We weten inmiddels dat dit niet het geval hoeft te zijn: uit onderzoek naar meertalig opgevoede kinderen weten we dat kinderen zeer goed in staat zijn om meerdere talen tegelijkertijd perfect te leren.

Anderen hebben juist -gebaseerd op deze wetenschappelijke bevindingen - zeer hooggespannen verwachtingen en denken dat leerlingen na 8 jaar vvto volledig tweetalig en 'native speakers' van het Engels zijn geworden. Tweetalige moedertaalverwerving, waarbij het kind vanaf de geboorte in twee talen wordt 'ondergedompeld', is echter niet te vergelijken met het leren van een tweede taal in een onderwijssituatie in de vorm van 2 of 3 taallesen per week: alleen al het verschil in het aantal uren waarin de taal wordt aangeboden is enorm!

Uit taalwetenschappelijk onderzoek weten we dat vroeg beginnen met een vreemde taal in ieder geval wel leidt tot een goede uitspraak. Het heeft ook als groot voordeel dat kinderen de nieuwe taal spelen-derwijs en 'schaamteloos' gaan gebruiken: kleuters hebben geen last van belemmerende (zelf-)kritiek op hun nog niet-perfecte taaluitingen. Voor jonge kinderen is niet de vorm van de taal maar vooral de inhoud van wat je in de taal wilt uitdrukken belangrijk. Het doel van het taalgebruik is immers het communiceren, het overbrengen van een boodschap en het contact maken met anderen. Dit zijn dezelfde drijfveren die ook een rol

spelen bij de vanzelfsprekende manier waarop kinderen hun moedertaal leren. De gedachte is nu dat onderwijs in de vreemde taal op jonge leeftijd vooral succesvol is als de vreemde taal gebruikt wordt met dit communicatieve doel voor ogen, in een betekenisvolle context.

Om de vraag naar de opbrengsten van vvto te kunnen beantwoorden is van 2007 tot 2011 onderzoek gedaan naar vreemde taalonderwijs op basisscholen in zeven verschillende Europese landen, waaronder Nederland, in het kader van het ELLiE-project (Early Language Learning in Europe). In Nederland werden voor dit onderzoek zes basisscholen gevolgd, waaronder de Nicolaaschool in Oss. De eerste resultaten van dit Europese onderzoek worden binnenkort in boekvorm gepresenteerd via de website van de British Council (www.britishcouncil.uk)

Wat blijkt uit het onderzoek? Natuurlijk helpt het als je de vreemde taal in je dagelijkse omgeving veel hoort en ziet. Maar het is zeker niet voldoende: het leren van een vreemde taal gebeurt pas goed als je de vreemde taal ook daadwerkelijk gaat gebruiken in een betekenisvolle context en deze nodig hebt voor de communicatie met anderen.

Scholen die goed onderwijs combineren met veel extra schoolactiviteiten in de vreemde taal buiten de taallesen om bleken in het ELLiE-onderzoek de beste scores op te leveren.

Voorbeelden van dit soort activiteiten zijn internationale contacten en uitwisselingsprojecten met andere scholen in Europa, maar ook een Dag van de Talen of een Engelse lunch of sportdag. Of het opvoeren van een zelfgeschreven grappig toneelstuk in het Engels, zoals de leerlingen van de 'masterclass' van Miss Patricia van de Nicolaaschool deze week deden, met zeer veel succes: well done in Oss!

Evelien Krikhaar is taalwetenschappelijke onderzoeker en projectleider Early Language Learning in Europe, Expertisecentrum Nederlands / Radboud Universiteit Nijmegen